

sådan omotsvarighet mellan samhällsförfattningen såsom medel och såsom ändamål ständigt måste återkomma, är en konsekvens, som förskräcker makligheten; men i sjelfva verket är dess häfvande samhällets rätta lif, och härutinnan ligger den förnuftiga nödvändigheten af *Samhällsreformer*.

31 OM REPRESENTATIONENS OCH DET REPRESENTATIVA SAMHÄLLSSKICKETS BETYDELSE.

Freja n:o 21 13. III 1840

Vi hafva uti en föregående artikel sökt uppvisa det förnuftiga uti samhällsreformer i allmänhet och dervid äfven förklarat oss, öfver det nödvändiga uti styrelse- eller regeringsformernas motsvarighet till nationalmedvetandets särskilda utvecklingsgrad, hos ett folk, i en bestämd tidpunkt. Hvarje regeringsform, som äger en sådan motsvarighet, är också derigenom en representativ statsförfattning. I de Germaniska samhällena, uti hvilka konungamakten ursprungligen berodde af folkens fria val, var denna representativa natur uttryckt äfven i konungaväldet. Med christendomen vidtog konungamaktens ärftlighet. Vi våga derföre anse denna grundad icke blott i den tillfälliga omständighet, att en utmärkt regents afkomlingar af folkets tacksamhet kallades till thronen, utan hellre i christendomens lära, att all öfverhet är af Gudi. Denna lära öfvergick småningom till den öfvertygelse, att sjelfva konungavärdigheten var af Gudi, hvilken allt mera stadgades, i den mån den verldsliga makten gjorde sig fri ifrån den andliga och icke mera blott medelbart, genom Påfven, bevisade sitt gudomliga ursprung. Men så länge denna öfvertygelse om konungamaktens gudomliga ursprung hos folken lefde, var också enväldet ett uttryck af nationalmedvetandet. Med skäl kunde derföre Ludvig XIV säga *l'etat c'est moi* — men hans ord väckte tviflet, och ett århundrade sednare sade en undersåte i hans fordna rike: »om blott Regentens näsa icke är efter folkets smak, så äger detta rätt att taga sig en annan Regent, i hvars näsa det finner behag»¹. Detta var den ultraism, hvilken vi i det föregående kallat hedendomens skepsis. Förnuftigare och såsom vettenskaplig teori, framträdde den (sedan *Rousseau*) i läran om samhällsfördraget.

Man föreställde sig nemligen allt samhälle och således all regeringsmakt grundad på ett *kontrakt*, en öfverenskommelse mellan styrande och styrda. Det absurda i denna lära, såsom förklaring öfver samhällets historiska uppkomst, inses lätt, emedan den förutsätter ett ursprungligt tillstånd af rättslöshet. Också såsom princip för samhällsinrättningen innebär den omöjligheten att någonsin kunna realiseras. Ty huru långt än stipulationerna må sträckas, uppkommer icke genom dem något rättstillstånd. De kunna i oändlighet tydas och förutsätta en tredje man, som afgör öfver denna tydning, hvilkendera kontrahenten som brutit öfverenskommelsen o. s. v. Emellertid är det på denna princip man velat bygga den såkallade representativa statsförfattningen. Man bibehöll nemligen konungamaktens *ärftlighet*, af fruktan för de vådor ett valrike medför. Men man sökte en motvigt mot konungamaktens missbruk uti en national-representation, beroende af de styrdas *fria val*. I teorien har man allt ännu fortfarit att betrakta dessa båda statsmakter såsom tvenne kon-

¹ Ungefär dessa liderliga ord finnas hos Börne eller Heine, vi erinre oss icke hvilkendera.

trahenter, men i praktiken har man i sjelfva verket frångått denna lära, genom att vid Konungens sida ställa ett ansvarigt minister-råd, utan hvars medverkan Konungen icke kan regera. Sålunda har konungamakten, ehuru ärfelig, åter blifvit ett uttryck af Nationens fria förnuftighet och är icke mera en statsmakt emot en annan. Härigenom har den christna principen åter gjort sig gällande, och äfven Ludvig XIV:s citerade sats fått en förnuftig betydelse, så att Regeringen är Nationen, d. ä. att Nationen är representerad uti sjelfva sin Regering, och endast härigenom förtjenar den konstitutionella monarkien¹ att kallas *representativ*. Här är det icke blotta samhällsfördraget och stipulationerna, som gifva säkerhet och åstadkomma lydnad, utan förtroendet, öfvertygelsen om styrelsens förnuftighet, d. ä. (om eljest förnuftet erkännes för Guds bästa gåfva till menskligheten), tron derpå att öfverheten är af Gudi.

Detta om det positiva momentet i all samhällsinrättning, äfven i den företrädesvis så kallade konstitutionella monarkien. Dennas princip är derföre icke det fria valet af en national-representation såsom inskränkande makt emot en supponerad herrsklysten och inkräktande, ärfelig konungamakt, utan den, att Nationen representeras i sjelfva konungamakten. National-representationen, såsom Nationens för tillfället utsedda fullmäktige, har väl en kontrollerande makt öfver dess ständige fullmäktige, styrelsen, genom att förklara denna äga Nationens förtroende, äfvensom styrelsen kan riskera den förras misshag och anse sig sjelf för den sanna national-representationen; men allt detta utgör blott den negativa sidan. Ty dessa samhällsfördragets stipulationer blifva verksamma endast genom att framkalla revolutionen, d. ä. genom att upplösa samhällsinrättningen². Det är endast den moraliska ansvarigheten för en sådan upplösning, som här utgör det bindande. Man har derföre i alla konstitutionella länder numera fäst sin uppmärksamhet mera dervid, att göra national-representationen till ett sannt uttryck af nationens förnuftiga vilja och att befria densamma från all partiskhet (partiväsande), än vid minutiösa stipulationer för representationens och styrelsens inbördes förhållande. Denna angelägenhet bör också vara lika vigtig, och den högsta fullkomlighet i detta afseende lika önskvärd både för styrelsen och nationen. Den förra vinner derigenom en säkrare måttstock, för hvad som i sjelfva verket är nationens sanna bästa; den sednare ett ökad förtroende till styrelsens åtgärder. I Sverige har önskan af en representationsreform uttalat sig allt för starkt, för att icke behovet deraf skulle vara verkligt³.

¹ Så vidt vi kunnat inse betydelsen af den halfmoderna republikanismens diktan och traktan, så fasthåller den ensidigt vid läran om samhällsfördraget och yrkar fermt på ett samhällstillstånd, der hvarje nyfödd medlem kan fordra en revision af akterna och ett nytt kontrakt. Läran om fria äktenskapskontrakter, om en ständigt ny fördelning af egendomen, m. fl. dylika utopier, hafva allt samma allmänna karakter.

² Detta låter kanske paradox. Men om man närmare betraktar t. ex. representationens rätt att vägra Budgeten, denna det representativa systemets beprisade kontroll öfver styrelsen, så finnes, att densamma såsom *konstitutionell rättighet* endast är imaginär. Ty om en sådan fortfarande vägran skulle inträffa, så vore i och med densamma allt rättstillstånd upplöst. Nationen vore lika illa deran, som styrelsen, och det berodde på en revolution, en total omstörtning, om styrelsen eller representationen segrande skulle utgå ur striden. Detta insåg man i Frankrike 1830, och man grep derföre genast till revolutionen.

³ Förf. till »*Tidens Oro och Tidens Kraf*» sjunger på en alltför utnött visa, då han försäkrar denna allmänna önskan vara en följd af några »samhällsförbättrares oafslåtliga nit och förespeglingar.» Det är ingen gifvet att »bibringa ett folk en föreställning», om icke denna redan hos folket förefinnes. Att uttala den och bringa den till klart medvetande, är att inse »*Tidens kraf*.» Förf:s »föreställning» om det konstitutionella samhällsskickets och representationens ringa vigt synes

Då vi i det följande gå att yttra oss öfver de särskilta förslag till en sådan reform, hvilka i tryck emanerat, göra vi det med afseende på den åsigt af samhällets och det representativa samhällsskickets natur, vi i denna artikel och i en föregående (Freja N:r 20), »Om principen för samhällsreformer» i korthet antydt. Äfven denna vår kritik måste lida af den korthet, bladets utrymme bjuder oss att iakttaga. Vi nödgas derföre mera fästa oss vid principen för en representationsreform än vid den mångsidiga detaljen. Men af det ofvanförda torde redan synas, att denna princip för oss icke är beroende af en blott abstrakt teori, utan är grundad i det Europeiska samhällets historiska utveckling, således i närvarande fall på representationens historiska betydelse i Sverige. Denna betydelse anse vi dock icke bestå uti toma gissningar öfver hvad man i fordna tider menat med representationen, utan i utvecklingen af hvad dess kallelse *nu* är och hvad den, enligt *nuidens* åsigt af samhällsinrättningen, äfven i fordna tider haft att betyda.

10

32 REPRESENTATIONSREFORMEN.. (KRITIK ÖFVER FÖRSLAGEN TILL EN SÅDAN REFORM I SVERIGE.)

20

Freja n:o 22 17.III 1840

Då vi gå att nedanföre lemna en kort kritik öfver de förslag till en Representationsreform i Sverige, hvilka i tryck blifvit framställda, sker detta icke för att framdraga hvarken förtjensterna eller felen uti de ifrågavarande skrifterna som sådana, utan, såsom vi redan nämnt, endast för att uppskatta sjelfva de skiljda förslagen i hänseende till 1:o den *princip*, som genomgår dem, och 2:o deras *tillämplighet* i närvarande tidpunkt, d. ä. deras teoretiska och historiska grund.

30

Den inbördes ställning, Representationen och Styrelsen, enligt vår åsigt, hafva till hvarandra, är i det föregående (Freja N:o 20, 21, »Om principen för samhällsreformer» och »Om Representationens betydelse») antydd. Det är den förras bestämmelse att göra den sednare nationell, derigenom att den, såsom omedelbart utgången ifrån Nationen, tillför styrelsens Nationens materiella och intellektuella krafter, för att åter af styrelsen göras fruktbara till Nationens lekamliga och andlinga Förkofran¹. Förmästa fordran uppå en National-representation är derföre den, att Representationen måtte representera Nationens intellektuella och materiella krafter och intressen. Men för frågan om realiserandet af denna fordran upphör all teoretisk bevisning. Ty dessa krafter och intressen sönderfalla i en oändlighet af skiljda beståndsdelar. Härigenom uppstå olika principer för tillsättandet af National-representationen. Söker man nu att förallmänliga dessa krafter och intressen, uppstår *valrättighet enligt stånd*; fortgår man konsekvent i deras fördelande, kommer man slutligen till det blott individuella intresset och till *allmänna val*. I båda händelser måste erfarenheten tagas till råds och mer eller mindre godtycklighet

40

visa, att han ännu icke kommit ifrån den torra läran om samhällsfördraget. Detta synes äfven deruti, att han med tystnad förbigått det enda förslag till representationsreform, som höjt sig öfver denna ståndpunkt.

50

¹ Den länge gjorda distinktionen mellan lagstiftande och lagskipande makten är icke sann. Ty styrelsen är både såsom domaremakts och ännu mera såsom administrativ tillika lagstiftande. Likaså äger representationen *de facto* uti alla konstitutionella länder, t. ex. genom att bestämma Statsutgifterna, tillika administrativ och i vissa länder äfven domaremakts.